

ELLE WONEN

VLAAMSE
EDITIE

Het Zwarte Huis

MODERNISME IN KNOKKE

INTERIEUR 2000
De Biënnale in Kortrijk

EEN HUIS ALS EEN SCHILDERIJ

VAN WONDRIAAN

Tekst : Paul Bernard Mattelaer - Fotografie : Valéry Lippens

modernisme in Knokke

1924. "In mijn betonnen bed slaap ik als een roos" antwoordde Dr. R. De Beir aan een burger die het niet eens was met zijn nieuw huis, dat brandhout maakte van de geldende esthetische regels -van de architectuur. En verder: "In de bijna harde beton ben ik gaan liggen en in de geharde vorm heb ik dan een fijne matras gelegd".

Eind 1924 verrees in Knokke, aan de hoek van de Lippenslaan en Dumortierlaan een toen nog nooit gezien gebouw. Een gevel van zwart en rood, strakke lijnen, asymmetrische vensters met een groot wit geritmeerd venster en kleine roodgroene vensters. Een spel van geometrische vormen. Binnen, een grootse trapgang met strakke lambrisering, gedomineerd door een groot glazen dakvenster in Mondriaanse stijl. Zwarte deuren met rode omlijsting, zoals de gevel. Een monumentale "grote kamer", een zee van licht, met wanden en meubilering in streng geometrische stijl. Puur constructivisme binnen en buiten. Bouwmeester was Huib Hoste (1881 - 1957). Een Brugse krant eiste de afbraak van het gebouw.

modernisme in Knokke

Alle verhaaltjes hebben een leuk begin. Na de ellende van WO I, die Knokke bijzonder had getroffen, begint de immer stijgende bloei van de badstad. Overal verschijnen cottages en villa's in normandische stijl. Dr. R. De Beir was tegendraads en koos voor de avant-garde. In 1922-'23 had hij zijn woonkamer laten inrichten door de constructivistische schilder Victor Servranckx met enkele meubels van zijn vriend Huib Hoste. Voor de "Exposition Internationale des Arts Décoratifs Modernes" in Parijs in 1925 realiseren beide kunstenaars een opgemerkte "Bureau-Fumoir".

Tijdens WO I verbleven de families De Beir en Hoste in Soesterberg nabij Amersfoort. Dr. R. De Beir was door de Hollandse overheid tot hoofdarts benoemd van een kamp waar Belgische krijgsgevangenen waren opgesloten. Zij ontmoetten er veel schilders, dichters en architecten en onder meer de Hollandse architect Rob van 't Hoff, die nabij Soest het eerste betonnen landhuis in Nederland bouwde in de stijl van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright (bekend voor zijn ontwerp van het Guggenheimmuseum in New-York). Op zondag fietsten beide families naar dit huis en maakten kennis met de architect. Van 't Hoff nodigde Huib Hoste uit om lid te worden van de beroemde beweging "De Stijl" met als belangrijkste figuur Piet Mondriaan.

In 1917 werd in Amersfoort het Belgenmonument, nu Klokkemuseum, opgericht in moderne stijl, ter herinnering aan de honderdduizenden Belgen die gevlucht waren voor de Duitse bezetter. Dr. R. De Beir, die goede betrekkingen had met het gemeentebestuur, overtuigde deze om het project te laten tekenen door Huib Hoste.

Detail buitengevel. Voor de bouw gebruikte de architect gestandaardiseerde, moderne bouwmaterialen, zoals betonnen raamkaders en muren in gestort assebeton. Vooral zijn eigenzinnig kleurgebruik – met als opvallendste element de zwarte teerbekleding van de buitengevels – karakteriseert het pand.

Alle verhaaltjes **HEBBEN EEN LEUK BEGIN**

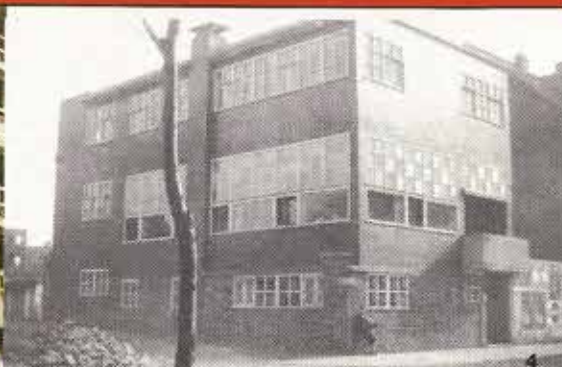
modernisme in Knokke

Terug in Knokke, als voorzitter van het Katholiek Vlaams Verbond (KVV) richtte hij een cultureel centrum op in de Lippenslaan "Het Noordzee Hotel" met architect Huib Hoste. Zeer vernieuwend was de toneelzaal met het podium in de hoek zodat de zaal functioneel ruitvormig werd. Men gaf er causerieën over Schönberg, men speelde toneel van Strindberg. Bij de opening begin 1924 kwam een ministriële felicitatiegram. Op het einde van datzelfde jaar bouwde Huib Hoste voor Dr. De R. Beir het nu beroemde "Huis De Beir", ook "Zwart Huis" genoemd. Zwart was een herinnering aan Holland met zijn zwartgeteerde boerderijen. Helaas liep de samenwerking met Servranckx op de klippen. Kunstenaars uit alle hoeken van het land kwamen het "Noordzee Hotel" en het "Huis De Beir" bezoeken, zoals de letterkundige Stijn Streuvels, de kunstcriticus Michel Seuphor, de architecten Van de Velde en Stijnen, de schilders Paul Joostens, Floris Jaspers en later Permeke en Servaes. Niet alle knokkenaars vonden het huis onaardig. Een buurman verbouwde zijn interieur in modernistische stijl.

1. Minimalistisch interieur van het Huis De Beir in onveranderde staat. Glaswerk in Mondriaanse stijl domineert de traphal.
2. Architect Huib Hoste in de fameuse bureau-fumoir. Deze bureau werd speciaal ontworpen door Servranckx en hemzelf voor de 'Exposition Internationale des Arts Décoratifs Modernes' in Parijs, de eerste belangrijke moderne Interieur –en decoratietentoonstelling op wereldniveau.
3. Huis De Beir in huidige staat na recente restauratie.
4. Huis De Beir in 1927.
5. Tafeltje van Huib Hoste uit 1923, ontworpen voor de woonkamer geconcipieerd door V. Servranckx in het eerste huis van Dr. De Beir.

modernisme in Knokke

Maar een verhaaltje kan in mineur eindigen. Het Modernisme was een kort leven beschoren. Alle avant-garde kunstenaars stopten met geometrische schilderijen in de jaren '25 - '26. Seuphor vertrok naar Parijs. Paul Van Ostaïjen, die weet had over het huis, stierf in 1928. Maar de carrière van Huib Hoste eindigde met een drama. Een door hem ontworpen school in Brugge stortte in (1927). Bilan : 5 doden. En dit terwijl hij druk bezig was met de voorbereidingen van het "CIAM" (Congrès International d'Architecture Moderne) met bekende deelnemers als Le Corbusier en Walter Gropius.

Modernistische huizen van die tijd zijn zeldzaam. Bekend zijn het huis "Rietveld" in Utrecht (1925), erkend als behorend tot het wereldpatrimonium, en het paviljoen van Mies Van der Rohe, gebouwd in Barcelona (1929). Na drie kwart eeuw ziet het Huis De Beir er ongelooflijk jeugdig uit nu

minimalistische architectuur gemeengoed is geworden.

Knokke is rijk aan interbellumbouwen : het Casino van Stijnen, de zeedijkvilla van Van de Velde, het Noordzee Hotel en uiteraard het Huis De Beir, waarvan de restauratie keurig is begonnen door de huidige eigenaars in samenwerking met architect G. Vanhamme uit Brussel.

Paul Bernard Mattelaer

1. De 'grote kamer' in het Huis De Beir, een zee van licht. Recent gefotografeerd tijdens een fototentoonstelling over Cuba van Valéry Lippens.

2. Het huis Rietveld in Utrecht, 1925. Meesterwerk van het modernisme, behorend tot het wereldpatrimonium.

3. Noordzee Hotel van Huib Hoste. Cultureel Centrum Knokke, 1924.

maar een verhaaltje **KAN IN MINEUR EINDIGEN**

